

ОТГОВОРИ НА СЪДИЯ ЕМИЛ ДЕЧЕВ – кандидат за избран член на ВСС /2017 – 2022г./ на поставени въпроси от Института за пазарна икономик

1. Считате ли, че трябва да бъде възобновен дебатът за изменение на Конституцията на РБ в посока на деполитизиране в посока деполитизиране на ВСС като гаранция за независимостта на съдебната власт?

Категорично „ДА“!!! Отделил съм централно място на този въпрос в моята концепция на кандидат за член на ВСС. Щом само 6 от общо 25 члена на ВСС са съдии избирани от техните колеги в пряк избор (едва сега за първи път, а преди чрез делегати – съществена разлика), в такъв случай текстът на чл.117, ал.2 от Конституцията „Съдебната власт е независима. При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона.“, представлява само една красива декларация, лишена от реални гаранции за опазване на този важен конституционен принцип. Осъзнавайки този изключително важен проблем съм написал в моята концепция, че трябва да се измени конституцията като или се намали броя на членовете, които се избират от парламента или се увеличи броя на съдиите членове избирани от съдии – от 6 на 11 члена, а може да се извършат и двете. Ако бъда избран за член на ВСС ще се възползвам от разпоредбата на чл. 30, ал. 2, т. 13 Закона за съдебната власт (ЗСВ), като участвам, заедно с другите членове на Пленума, в изработването на становища до Министерски съвет и Народното събрание по законопроекти, отнасящи се до съдебната власт и ще убеждавам както колегите ми, така и представителите на изпълнителната и законодателната власт, в необходимостта от няколко важни промени на законодателството, свързани със **съотношението на съставните части, формиращи ВСС и правомощията и отчетността на главния прокурор**. От всички 28 държави членки на Европейския съюз България има най-малко представители в най-висшия административен орган на съдебната власт, които са съдии, избрани пряко от съдии. След последните промени в Конституцията съотношението в Пленума на ВСС е 6 члена съдии, пряко избрани от всички съдии, на 19 други члена, избрани от депутати от парламента (т.е. от политици), от страни в съдебния процес (прокуратура и следствие), главният прокурор и председателите на ВКС и ВАСи съответно - 6 на 8 в Съдийската колегия на ВСС. При така очертаното съотношение ВСС и дори само **СК на ВСС не може да изпълни ефективно задължението си по чл. 16, ал. 1 ЗСВ да осигурява и отстоява независимостта на съдебната власт**. Пленумът на ВСС избира председателите на ВКС и ВАС, което означава, че е напълно възможно тези позиции да бъдат заети от лица, които не са получили никаква или почти никаква подкрепа именно от съдиите членове, избрани пряко от всички техни колеги. Намирам това за абсурдно и за създаващо възможности за политически злоупотреби или намеса на страни в процеса, например - в организацията на работата на съдилищата, в начина на определяне на съдиите, участващи в съдебните състави, в кадрването в кариерното развитие и дисциплинарите производства срещу съдиите. Освен това може да се постави на

обсъждане и промяна на Конституцията, която да предвиди **част от членовете на ВСС, досега избирани от Парламента, да бъдат вече назначавани във ВСС от президента**, което да доведе до по-малко политическо влияние във ВСС на само една или две политически сили. Назначените от президента членове ще ползват легитимност от факта, че са получили доверие от президента на Републиката, който е пряко избран от всички, имащи право да гласуват български граждани. Това ще даде нов смисъл на прекия избор на държавен глава, защото той ще получи повече конституционни права в съдебната система. Състоянието на последната пряко влияе върху националната сигурност. Сходно разрешение законодателят е намерил в друг важен държавен орган – Конституционния съд. От същия конституционен орган може да се възприеме и идеята за **плавна приемственост при смяна на съставите на ВСС**.

Ще работя активно да започне нов дебат между трите власти, експерти от академичните среди и представители на НПО за нова конституционна реформа на съдебната власт. Много важна ще бъде в това отношение медийната политика на ВСС. Неговите членове и той като институция ще трябва да убедят обществото и политиците, че е необходима тази конституционна промяна.

2. Считате ли, че през мандата на следващия ВСС съветът трябва да представя ежемесечен отчет по изпълнение от страна на ВСС на препоръките към България, заложи в Механизма за сътрудничество и проверка на Европейската комисия по отношение на слабостите в съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност?

Отговорът ми е положителен за това, че трябва да има отчет. Може би ще е по-добре практически, ако той не е ежемесечен, а тримесечен. Готов съм да иницирам дискусия между трите власти, експерти от академичните среди и представители на НПО по този въпрос.

3. Какви мерки предвиждате за увеличаване на прозрачността на работата на ВСС, включително и за управлението на ресурсите на съдебната власт?

Считам, че ВСС трябва да се отвори много повече към обществото чрез медиите и също към работещите в съдебната система. Трябва да се предвидят регулярни пресконференции, на които членове на съвета да дават отговори на важни въпроси вълнуващи обществото. Трябва да се създаде годишен календар за срещи на членовете на съвета с колегите им съдии по областни центрове. Трябва да се публикуват на интернет страницата на ВСС всички доклади отнасящи се до управлението на ресурсите на съдебната власт.

4. Считате ли, че през мандата на следващия ВСС (2017-2022 г.) проектът на бюджет на съдебната власт трябва да бъде програмен (а не на исторически принцип, както досега) и да обвързва разходите с конкретни цели и програми на ВСС?

Считам, че създаването на програмен проект на бюджет на съдебната власт е рационалният подход.

5. Ангажирате ли се с прилагане на практика на заложената стратегия за реформа на съдебната карта и в какви посоки виждате възможните оптимизации на системата?

Убеден съм, че реформата на съдебната карта е най-болезнено средство, което трябва да се приложи най-накрая, след като вече са били използвани останалите – медиация, промяна на местната подсъдност за определени съдебни производства по ГПК, промени в НПК освобождаващи съда от някои съдебни производства или облекчаване на други, системата за изчисляване натовареността на съдиите и електронно правосъдие (особено ценно то било при по-равномерното автоматично разпределяне на заповедните производства на принципа, на който действа Търговския регистър). Приложението на тези средства ще даде възможност да се провери как се променя натоварването с брой дела и също как се променя индекса за натовареност по съдилища и за отделните съдии.

Районният съд в малките градове е част от една чувствителна социална тъкан. Закриването му може да доведе до множество разнопосочни отрицателни последици. Той е символ на държавността, част от общностната идентичност, осигурява по-лесен достъп до съд и представлява фактор на местния пазар на труда. От значение е дали се намира близо до граница и митница, до магистрала, на какво разстояние е другият най-близък районен съд и областният център, има ли функционираща икономика или е със затихващи функции, какъв е етнорелигиозният състав на населението в района и дали закриването му не крие опасност от приложението на чуждо религиозно обичайно право сред част от жителите и действия на неформални юрисдикции. От друга страна при постоянно намаляващото население на България няма как броя на съдилищата да остане един същ при почти 9 млн. и при почти 7 млн. население. Реформата на съдебната карта ще е бавен процес, който ще изисква съвместни усилия и експертиза на различни институции, предварителна оценка на социалното въздействие, прозрачност и публичен дебат.

Сляпото копиране на чужд опит, дори на иначе успешни страни като Холандия, може да доведе до неприятни изненади. 16 милионна Холандия има 19 районни съдилища. Вече почти 7 милионна България има над 100 районни съдилища. Не може обаче просто да се отреже като с нож наполовина или на 60 % и да се оставят в родината ни в рамките на 1 или дори 5 години само 9 или 10 районни съда. Тук следва да се вземат предвид следните огромни разлики в двете държави:

- В едната има много гъста мрежа от магистрали, някои с по 7 ленти за всяка посока, а другата макар и по-голяма по територия, е с едва 2 бр. и ½ магистрали.

- Модерна и гъста железопътна мрежа осигуряваща бързоскоростни влакове и стара много по-разредена такава с много бавни влакове.

- Изцяло равнинна територия в едната страна и значителна територия в другата страна, покрита от планини с населени места, изолирани в долини, с лоша пътна връзка, която през зимата може да бъде отрязана и районът изолиран.

- Високо приложение на IT и електронно правосъдие в чуждата съдебна система и само опити за начало на същото у нас.

Едно нещо обаче трябва да се запомни от всички 2237 колеги съдии. Чрез промяна на съдебната карта не може да се съкрати броят на съдиите, а само на съдилищата. Съдиите от съкратен съд ще могат да се преместят в равен по степен съд, като е желателно той да е от същият окръжен, а при невъзможност, поне същия апелативен район.

6. Ангажирате ли се отчетът на бюджета на съдебната власт да бъде ежемесечен и подробен по примера на отчета за държавния бюджет?

Ако административният капацитет на ВСС го позволява, тогава бих го направил.

7. Ангажирате ли се годишният отчет на бюджета на ВСС да е съпроводен, освен от подробни данни по разходните пера по примера на отчета за държавния бюджет, и от наративен доклад?

Ако административният капацитет на ВСС го позволява, тогава бих го направил.